

opusdei.org

Creștinismul burghez

Comparând împărăția lui Dumnezeu cu o comoară pentru care se vinde totul, Isus desparte creștinismul de valori precum securitatea sau stabilitatea și îl concentrează pe risc, misiune și aventura de a îmbunătăți lumea.

11.09.2023

Într-una din Scrisorile sale, Sfântul Josemaría face un diagnostic care este relevant și astăzi: „Adesea, scrie el, chiar și printre catolicii care par

responsabili și pioși, există eroarea de a crede că sunt obligați doar să-și îndeplinească îndatoririle familiale și religioase, și abia dacă vor să audă de îndatoririle civice” ^[1]. Apoi explică că, de obicei, „nu este vorba de egoism: este pur și simplu o lipsă de formare, pentru că nimeni nu le-a spus niciodată în mod clar că virtutea pietății - care face parte din virtutea cardinală a dreptății - și simțul solidarității creștine se concretizează și în faptul de a fi prezent, de a cunoaște și de a contribui la rezolvarea problemelor care privesc întreaga comunitate” ^[2].

Un creștinism individualist?

Aceste lipsuri în formarea conștiinței creștine nu se datorează doar problemelor de cateheză sau de educație religioasă, ci sunt și rezultatul transformărilor mentale și sociale care au apărut odată cu epoca modernă. Ele sunt, în mare măsură,

consecința unei noi culturi pe care oamenii au dobândit-o prin osmoză, încă de la naștere.

Este ceea ce explică Benedict al XVI-lea în enciclica *Spe Salvi*, când se întreabă cum a apărut în modernitate ideea că „mesajul lui Isus este strict individualist și se adresează doar individului” ^[3]; sau, de asemenea, „cum «mântuirea sufletului» a ajuns să fie interpretată ca o fugă de responsabilitatea față de lucrurile în ansamblul lor și, în consecință, să se considere programul creștinismului ca o căutare egoistă a mântuirii” ^[4]. Ambele idei, explică el, ar fi rezultatul unei secularizări a noțiunii creștine de speranță. Ceea ce s-a întâmplat a fost că, în epoca modernă, marile posibilități deschise de progresul științific și de noile forme de organizare socială au condus la ideea că ființele umane ar putea restabili, exclusiv prin

mijloace proprii, „paradisul pierdut”. Astfel, răscumpărarea lumii a devenit ceva ce nu mai era așteptat „de la credință, ci de la corelația nou descoperită între știință și praxis” ^[5]: știința și structurile politice urmau să ne aducă raiul pe care religia doar părea să fie capabilă să-l promită pentru viața de apoi.

În acest proces de secularizare, religia nu dispare, ci este privatizată, adică este limitată la domeniul vieții individuale. În sfera publică și socială, Dumnezeu nu mai pare necesar pentru a face față provocărilor umane. În plus, cu trecerea timpului, se susține că restrângerea religiei la viața privată va asigura pacea în societățile cu cetățeni care profesează religii diferite sau care sunt atei. Această înțelegere a locului religiei în viața socială a fost adesea interiorizată și de credincioșii înșiși, până la a-i determina să adopte atitudini care

au devenit ținta uneia dintre cele mai frecvente critici aduse religiei în epoca modernă. Potrivit acestei critici, speranța creștină ar consta într-un „individualism pur, care ar fi abandonat lumea în mizeria ei și s-ar fi refugiat într-o mântuire eternă exclusiv privată” ^[6]. Creștinilor li se reproșează faptul că ceea ce contează cu adevărat pentru ei nu este această viață, ci asigurarea unui loc în viața viitoare.

Cu toate acestea, nimic nu ar putea fi mai departe de realitatea Evangheliei, care ne face să fim semeni ai tuturor celor aflați în nevoie (cf. Lc 10,36-37). Credința noastră „implică întotdeauna o dorință profundă de a schimba lumea, de a transmite valori, de a lăsa ceva mai bun în urma noastră după trecerea noastră prin lume” ^[7]. Sfântul Josemaría a spus-o cu tărie: creștinul trebuie să lucreze „pentru ca în fiecare zi să fie mai puțini

săraci, mai puțini ignoranți, mai puține suflete fără credință, mai puțini disperati, mai puține războaie, mai puțină nesiguranță, mai multă caritate și mai multă pace” ^[8]. În același timp, așa cum ne-a reamintit Papa Francisc, Biserica nu este un ONG și trebuie să fie vigilentă pentru a evita diferitele forme de mondenitate ^[9], punându-l întotdeauna pe Cristos în centrul activității sale — inclusiv al activității sale sociale —.

Astfel, chemarea de a contribui la dezvoltarea Împărăției lui Dumnezeu trebuie să armonizeze două principii: pe de o parte, conștientizarea faptului că această împărăție este un dar ^[10], și nu ceva ce putem obține doar prin forțele noastre; pe de altă parte, convingerea că Dumnezeu nu este indiferent față de dorința noastră de a-i face din ce în ce mai mult loc în viața noastră. Într-adevăr, stă în

puterea noastră să contribuim la „deschiderea lumii pentru ca să pătrundă în ea Dumnezeu: adevărul, iubirea și bunătatea (...) Putem să eliberăm viața noastră și lumea de intoxicările și contaminările care ar putea distruge prezentul și viitorul”^[11]. Mai mult, chiar dacă „suntem aparent nereușiți sau neputincioși în fața unor forțe ostile superioare”^[12], virtutea speranței ne permite să experimentăm că Dumnezeu este cel care conduce în cele din urmă istoria.

Crizele mondiale

Încă de la începuturile Opus Dei, Sfântul Josemaría i-a invitat pe cei care se apropiau de el să își dedice viața pentru a lucra pentru Împărăția lui Dumnezeu, cu acest deviz înflăcărat: *Regnare Christum volumus!* Într-o predică despre speranța creștină, scria: „Domnul nu ne-a creat pentru a construi aici o

cetate definitivă... Totuși, ca fii ai lui Dumnezeu, nu trebuie să neglijăm activitățile pământești, în care Dumnezeu ne plasează pentru a le sfinți. (...) Aceasta a fost predica mea constantă încă din 1928: este urgent să creștinăm societatea; să aducem în toate straturile acestei umanități a noastră simțul supranatural, astfel încât toți și fiecare să se străduiască să ridice la ordinea harului treburile zilnice, profesia sau meseria. În acest fel, toate ocupațiile omenești sunt luminate cu o nouă speranță” ^[13].

Pentru a realiza acest lucru, este decisiv ca Cristos să domnească în inima fiecărei persoane, deoarece împărăția lui Dumnezeu nu se reduce la o formă specifică de organizare socială și nici nu este rezultatul unui ansamblu de structuri umane ^[14]. Pentru ca creștinii să fie sare și ferment în societatea civilă, ei trebuie mai întâi să-și cultive relația cu Dumnezeu.

„Împărăția lui Cristos trebuie să se instaureze mai întâi de toate în inimi (...), dar nu pentru ca fiecare să dea slavă lui Dumnezeu independent de celelalte, ci în comuniune cu ele în Biserică (...) și în societatea civilă însăși, unde creștinii sunt chemați să fie sare și ferment (...). Cristos domnește pe deplin doar în inima celor care vor ca el să domnească și în societatea în care trăiesc” ^[15].

Un cunoscut punct din Calea exprimă această convingere într-un mod lapidar: „Un secret. — Un secret răspicat: aceste crize mondiale sunt crize de sfinți. — Dumnezeu vrea o mână de oameni «ai săi» în fiecare activitate umană. — Apoi... «pax Christi in regno Christi» — pacea lui Cristos în împărăția lui Cristos” ^[16]. Pare clar că Sfântul Josemaría nu concepea viața creștină ca pe ceva pur intim, ci ca pe un impuls care îmbrățișează toate dimensiunile umane, inclusiv cea socială ^[17]. În

altă parte, el scrie: „Iată sarcina ta de cetățean creștin: să îți aduci contribuția pentru ca dragostea și libertatea lui Cristos să domnească peste toate manifestările vieții moderne: cultura și economia, munca și odihna, viața de familie și conviețuirea socială” ^[18]. Respectând libertatea celorlalți, creștinii sunt chemați să ducă lumina Evangheliei în fiecare colț.

Nucleul mesajului Opus Dei, căutarea lui Dumnezeu în muncă și în viața obișnuită, presupune că lumea este un loc de întâlnire cu Dumnezeu. Conciliul Vatican II amintește acest lucru atunci când învață că creștinii sunt chemați să răscumpere structurile temporale din interior, prin muncă profesională și prin colaborarea cu alți cetățeni ^[19]. La baza acestei învățături se află adevărul creației: „Dacă lumea și tot ceea ce este în ea - cu excepția păcatului — este bună, pentru că este

opera lui Dumnezeu Domnul nostru, creștinul, luptând continuu pentru a evita ofensele aduse lui Dumnezeu — o luptă pozitivă a iubirii - trebuie să se dedice la tot ceea ce este pământesc, alături de ceilalți cetățeni; trebuie să apere toate bunurile care derivă din demnitatea persoanei. Și există un bun pe care el trebuie să-l caute întotdeauna în mod special: cel al libertății personale” ^[20].

Vorbind despre muncă ca loc de întâlnire cu Dumnezeu, Sfântul Josemaría obișnuia să spună că este vorba de „a-ți sfinți propria muncă, a te sfinți prin muncă și a-i sfinți pe ceilalți prin muncă” ^[21]. Munca modelează și transformă atât persoana care o desfășoară, cât și realitatea asupra căreia acționează, adică lumea ^[22]. În acest sens, se poate spune că sfințirea muncii este, în același timp, o modalitate prin care persoana se apropie de Dumnezeu și răscumpără structurile

temporale: colaborează la acea mișcare prin care Domnul îi atrage pe toți la sine (cf. In 12,32).

Riscul creștinismului burghez, sau pierderea sensului misiunii

„Nu te îmburghezi!”, spunea Sfântul Josemaría ^[23], pentru a avertiza asupra unui risc care există în viața spirituală: acela de a sfârși prin a evita tot ceea ce presupune efort, ignorând exigența care străbate Evanghelia de la un capăt la altul. Aceste rânduri din *Brazdă* zugrăvesc, cu o notă de ironie, acest creștinism burghez: „Ideologic, ești foarte catolic. Atmosfera Reședinței îți place... dar ce păcat că liturghia nu este la amiază și cursurile, după-amiază: ai putea studia după masa de seară, savurând unul sau două pahare de coniac! – Acest «catolicism» al tău nu este adevărat, rămâne doar îmburghezire” ^[24].

Este important de reținut că se poate vorbi de creștinismul burghez și într-un alt sens, complementar primului. Este vorba de o concepție a vieții religioase în care sensul puternic al misiunii mesajului evanghelic a fost întunecat sau uitat. În această abordare, viața spirituală tinde să fie redusă la îndeplinirea personală a unor norme morale și la o serie de practici pioase. Se pare că am uitat acea cerere din Tatăl nostru — „Vie împărăția Ta” — care îi determină pe credincioși să transforme lumea prin munca și rugăciunea lor. Pentru a folosi cuvintele Sfântului Josemaría, chemarea de a „a-i sfinți pe ceilalți prin muncă” ar fi, în cel mai bun caz, redusă la un apostolat individual, fără orizontul de a transforma lumea; sau ar fi ascunsă în spatele celor anterioare — „a-ți sfinți propria muncă, a te sfinți prin muncă” — care, la rândul lor, și-ar pierde cea mai mare parte din rostul lor.

Creștinismul burghez, în acest al doilea sens, ar fi una dintre manifestările concepției individualiste a religiei împotriva căreia a avertizat Benedict al XVI-lea. Încă o dată, nu avem de-a face mai atât cu rodul unei alegeri individuale, cât cu rezultatul unei concepții de viață care a modelat mentalitatea oamenilor aproape imperceptibil, prin cultură și educație. De fapt, deși noțiunea de burghez se referă la un statut social (persoane înstărite, care nu au suferit mari privațiuni în viață și nu au fost nevoite să facă eforturi deosebite pentru a obține ceea ce își doresc), vorbind aici de creștinismul burghez nu vrem să spunem că este ceva specific acestui grup social. Este, de fapt, o mentalitate care se regăsește la oameni aparținând diferitelor clase sociale, conform căreia valoarea supremă care trebuie urmărită în viață este stabilitatea. În scrierile sale, Sfântul Josemaría îi

îndeamnă pe oameni să iasă din calea acestei concepții: „Ai obligația să te apropii de cei care îți sunt aproape, să-i scoți din inerția și necunoașterea lor, să le oferi alte perspective mai vaste decât cele ale vieții lor egoiste, astfel încât să se uite pe ei înșiși și să priceapă și problemele celorlalți” ^[25] —.

Din punct de vedere religios, mentalitatea burgheză este problematică, deoarece tinde să stingă simțul misiunii. Creștinul burghez caută înainte de toate moderația și siguranța. În schimb, cei care descoperă că au o misiune, ceva important de făcut în viață, sunt gata să-și asume riscuri și să se lanseze în aventuri cu un final incert.

Evanghelia este foarte ilustrativă în această privință. De exemplu, în a ne arăta cum Petru, Iacob și Ioan „au lăsat totul și l-au urmat” (Lc 5,11); în a compara împărăția lui Dumnezeu cu o comoară ascunsă, pentru care

cineva este gata să vândă totul (Mt 13,44); sau în a prelua cuvintele lui Isus adresate cărturarului care se declară gata să îl urmeze oriunde ar merge: „Vulpile au vizuini și păsările au cuiburi, dar Fiul Omului nu are unde să își pună capul” (Mt 8,20).

Cu siguranță, oamenii au întotdeauna nevoie de un minim de siguranță, mai ales în vremuri incerte ca cele actuale. Problema constă în a face din securitate sau stabilitate valorile dominante, scopul la care se aspiră în viață. Cei care adoptă o astfel de mentalitate simt cu greu nevoia de a îmbunătăți lucrurile și tind să se mulțumească cu ceea ce au, pentru că nu vor să-și complice viața. Dimpotrivă, simțul misiunii, care face parte din ADN-ul creștinismului, îl determină să trăiască viața ca pe o aventură, gândindu-se la modul cel mai bun de a-L sluji pe Dumnezeu și pe ceilalți prin profesia sa.

Întâlnirea lui Isus cu tânărul bogat nu este mai puțin elocventă în această privință. Acest tânăr este prototipul creștinului burghez: cineva care respectă poruncile, care are o bunăvoință și chiar dorințe nobile, dar care nu este capabil să își asume riscuri pentru a urma chemarea lui Isus. Obstacolul este reprezentat de bogăție, care poate fi înțeleasă atât în sensul literal de bunuri materiale, cât și în sensul de poziție socială sau de siguranțe dobândite. Când Isus îi spune: „Un singur lucru îți lipsește. Du-te, vinde ceea ce ai și dă săracilor; apoi vino și urmează-mă” (Mc 10,21), îl invită să renunțe la asigurările sale și să se încreadă complet în El.

Creștinul este „esențialmente social”.

Scena tânărului bogat arată că una dintre principalele probleme ale creștinismului burghez este aceea că

reduce creștinismul la moralitate. Deși Evanghelia este exprimată în morală și are consecințe practice, aceasta nu este nucleul vieții creștine. Esența creștinismului nu constă în a fi o „persoană bună”, ci în întâlnirea și identificarea cu o persoană, Isus Cristos: singurul care este cu adevărat bun (cf. Mc 10,18). Ceea ce i-a determinat pe Petru, Iacob și Ioan să lase totul nu a fost un ideal etic, ci fascinația de a-l descoperi pe Mesia.

S-ar putea spune că în creștinismul burghez viața religioasă este ceva plictisitor și previzibil: câteva practici de pietate, câteva sacramente, necesitatea de a lupta și mărturisirea ca „o spălătorie” pentru a îndepărta petele ^[26]. Religiozitatea autentică, în schimb, este întotdeauna însoțită de surprize, de convertiri succesive și de descoperirea de „noi Mediterane”, care nu sunt de obicei rodul unor

experiențe extraordinare, ci al perseverenței în relația cu Dumnezeu ^[27].

Creștinismul burghez poate duce, de asemenea, la o denaturare a Evangheliei, împotriva căreia Benedict al XVI-lea avertizează în *Spe Salvi*: să crezi că singurul lucru important este ca *eu* să mă mântuiesc ^[28]. Cu siguranță, judecata lui Dumnezeu va fi personală și nu putem fi considerați responsabili pentru deciziile pe care altcineva le-a luat în mod liber. Cu toate acestea, viața creștină nu duce la o perfecțiune „egoistă”, care ne închide în noi înșine, ci plasează centrul vieții în afara sinelui: în dăruire, slujire, renunțare, urmare. O persoană nu se mântuiește singură, în sensul de a fi independentă de ceilalți. De aceea, la Judecata personală vom fi întrebați în ce fel am contribuit la aducerea lumii spre Dumnezeu, implicându-ne în viața

celor care merg alături de noi (cf. Mt 25, 31-46). Trebuie să ne întrebăm, aşadar, cum ne îngrijim de binele aproapelui nostru: cum îl însoţim, cum îl consolăm, cum îl încurajăm.

În *Scrisoarea* citată la început, Sfântul Josemaría afirmă că „un creştin nu poate fi individualist, nu poate ignora pe ceilalţi, nu poate trăi în mod egoist, întorcând spatele lumii: el este în mod esenţial social, un membru responsabil al Trupului mistic al lui Cristos. (...) Lucrarea noastră apostolică va contribui la pace, la colaborarea oamenilor între ei, la justiţie, la evitarea războiului, la evitarea izolării, la evitarea egoismului naţional şi a egoismelor personale: pentru că toţi vor realiza că fac parte din marea familie umană, care este condusă de voinţa lui Dumnezeu spre desăvârşire. În acest fel vom contribui la înlăturarea acestei angoase, a acestei temeri de un viitor de ranchiună fratricidă, şi

la confirmarea păcii și armoniei în suflete și în societate: toleranță, înțelegere... și iubire” [29].

În aceleași pagini, Sfântul Josemaría ne împărtășește una dintre marile sale dorințe: „Aș dori ca în catehismul de doctrină creștină pentru copii să se învețe clar care sunt aceste puncte ferme, asupra cărora nu se poate ceda, atunci când se acționează într-un fel sau altul în viața publică; și în același timp să se afirme datoria de a acționa, nu de a se abține, de a da propria colaborare pentru a servi binele comun cu loialitate și libertate personală” [30].

Acestea sunt, de fapt, canalele prin care curge învățătura socială a Bisericii, depășind o concepție a vieții creștine care se concentrează pe îndatoririle religioase și familiale, dar uită de îndatoririle civice [31].

Viața spirituală nu este ceva „intimist” și nici chemarea de a

aduce împărăția lui Dumnezeu nu poate fi identificată doar cu zelul apostolic personal. Trebuie să existe, de asemenea, o dorință de a îmbunătăți lumea prin munca proprie, fie în sfera publică, fie acasă. Iar acest lucru necesită conceperea profesiei ca pe un serviciu, adică ca pe un mijloc de a-L sluji pe Dumnezeu și pe alții. „Avem nevoie ca Domnul să ne lărgescă inima, să ne dea o inimă pe măsură, pentru ca în ea să intre toate nevoile, durerile și suferințele bărbaților și femeilor din timpul nostru, mai ales ale celor mai slabi” ^[32].

Faptul că unele legislații și moduri de viață s-au îndepărtat de mesajul Evangheliei ar trebui să ne facă să ne gândim la ce mai putem face noi, creștinii. Și, de asemenea, la ce am fi putut face mai bine: de ce poate că uneori nu am reușit să fim ferment, sare, lumină. În măsura în care, așa cum subliniază Sfântul Josemaría,

acest lucru nu se datorează egoismului sau relei voințe, ci unor deficiențe de formare ^[33], merită să ne întrebăm: ce ar putea lipsi în transmiterea credinței? Oriunde s-a răspândit creștinismul burghez, trebuie să redeșteptăm simțul misiunii, să ne punem în slujba Împărăției lui Dumnezeu care este deja printre noi ^[34].

.....

[1] Sf. Josemaría, *Scrisoare* 3, nr. 46.

[2] *Ibidem*.

[3] Benedict al XVI-lea, *Spe Salvi*, nr. 16.

[4] *Ibidem*, nr. 16.

[5] *Ibidem*, nr. 17.

[6] *Ibidem*, nr. 13.

[7] Francisc, *Evangelii gaudium*, nr. 183.

[8] Sf. Josemaría, *Scrisoare* 8, nr. 1.

[9] Francisc, Omilie, 16-V-2020.

[10] *Spe Salvi*, nr. 35.

[11] *Ibidem*.

[12] *Ibidem*.

[13] Sf. Josemaría, *Prietenii lui Dumnezeu*, nr. 210.

[14] Cf. *Spe Salvi* nn. 24-25.

[15] E. Burkhart – J. López, *Vida cotidiana y santidad en la enseñanza de san Josemaría*, Rialp, Madrid, 2011, vol. I, pp. 411-412.

[16] Sf. Josemaría, *Drum*, nr. 301.

[17] Cfr. E. Burkhart – J. López, *Vida cotidiana y santidad*, vol. I, p. 412.

[18] Sf. Josemaría, *Brazdă*, nr. 302.

[19] Cf. *Lumen Gentium*, nr. 36.

[20] Sf. Josemaría, *E Cristos care trece*, nr. 184.

[21] Sf. Josemaría, *Convobiri*, nr. 55.

[22] Cf. Sf. Ioan Paul al II-lea, *Laborem Exercens*, nn. 5-6.

[23] Sf. Josemaría, *Forja*, nr. 936.

[24] *Brazdă*, nr. 716.

[25] *Forja*, nr. 900.

[26] Cf. Francisc, Omilie, 21-III-2017.

[27] Cf. *Forja*, nr. 570.

[28] *Spe Salvi*, nn. 13-14.

[29] Sf. Josemaría, *Scrisoare 3*, nn. 37-38.

[30] *Ibidem*, nr. 45.

[31] *Ibidem*, n. 46.

[32] _____ Mons. F. Ocáriz, *A la luz del Evangelio*, pp. 199-200.

[33] _____ Sf. Josemaría, *Scrisoare* 3, nr. 46.

[34] _____ Cf. Lc 17,20.

José María Torralba

.....

pdf | document generat automat din
[https://opusdei.org/ro-ro/article/
crestinismul-burghez/](https://opusdei.org/ro-ro/article/crestinismul-burghez/) (10.04.2026)